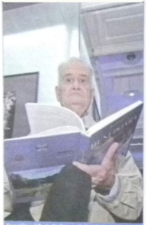

Cercetătorul Radu Stelian se declară bucuros că a putut scrie despre frumusețile naturale ale județului, într-o lucrare amplă dedicată Hunedoarei

A apărut cartea județului Hunedoara

Paulina Popa, editorul Monografiei, este bucuroasă că această lucrare s-a realizat, chiar și la 10 ani distanță de momentul primelor discuții clare purtate în acest sens

"Această monografie spune impresionanta istorie a județului Hunedoara, o istorie împletită cu «sfânta carte unde se află inscrisă gloria României». Din acest motiv, istoria ocupă un spațiu amplu, dar totuși insuficient față de bogăția de fapte, evenimente și efigii de eroi ce au strălucit în spațiul hunedorean de-a lungul secolelor", scrie ca "argument" coordonatorii primei monografii care apare în județul Hunedoara. Cartea a presupus "o muncă asiduă, tenace și migăloasă de elaborare, pagină cu pagină, a acestei ample lucrări, veritabilă oglindă a județului Hunedoara".

Laura Oană

"Ca o amplă panoramă, în paginile monografiei se reflectă nenumărate aspecte din aproape toate domeniile ce definesc o comunitate: așezare și condiții naturale; istoria care vine din negurile vremurilor și se oprește în zilele noastre, cu suișurile și coborâșurile ei, cu perioade de liniște și anii în care a răsunat zăngănit de arme; viața spirituală a celor ce au trăit și trăiesc în județul Hunedoara, de orice religie sau confesiune ar fi; patrimoniul cultural, societățile culturale, învățământul – privite din perspectivă istorică; obiectivele turistice prezente aproape la tot pasul, zonele demne de a fi vizitate în orice anotimp, cu monumente, lăcașuri de cultură, locuri de un pitoresc aparte; zonele etno-folclorice de o bogăție greu de aflat în altă parte, zone analizate cu profesionalism și descrise minuțios tocmai pentru a pune în lumină unicitatea județului Hunedoara sub aspectul etosului", explică Sebastian Bara, unul dintre coordonatorii lucrării "Județul Hunedoara, monografie". Este o lucrare-monument cum puține locuri din țară au privilegiul să aibă – o asemenea apariție costă mult și implică specialiști din multe domenii, dar asta nu a fost o piedică pentru cei de la Biblioteca Județeană care și-au văzut visul împlinit: unul dintre acești oameni este bibliotecara Denisa Toma: "Îmi aduc aminte de o melodie care se cânta la serbările de sfârșit de an școlar, când eram eu mică: "Hunedoară te iubim / Și cu tine ne mândrim". Eu am coordonat din punct de vedere al redactării acest volum și, când am citit toate lucrările, mi-am dat seama de ce iubim Hunedoara și de ce suntem foarte mândri de ea. Cele trei volume ale monografiei or să ne dea tuturor foarte multe motive să fim mândri de județul nostru". Potrivit specialiștilor în geografie, județul se află la răspântia a patru drumuri: al Mureșului, al Banatului, al Olteniei și al Țării Crișurilor, la contactul dintre Carpații Meridionali și Carpații Occidentali, ocupă trei la sută din teritoriul României și este al treilea ca întindere din Transilvania. "Județul este situat la contactul dintre Transilvania și Banat. Cu excepția localităților Sălciva și Pojoga din cadrul comunei Zam, care se înscriu în Banatul istoric, celelalte localități ale județului fac parte din provincia Transilvania", iar, ca resurse naturale, Hunedoara este "una dintre cele mai bogate din țară, fapt care a contribuit la o dezvoltare mai timpurie a industriei față de alte județe ale țării". Relieful este "rezultatul unui îndelung proces evolutiv, produs în erele geologice, evoluția complexă derulată din Precambrian până în cuaternar fiind strâns legată de evoluția Carpaților". În mezozoic, regiunea a fost inclusă în oceanul Tethys, iar la începutul jurasicului Bazinul Hațeg s-a conturat ca arie de acumulare. În aceste mări calde s-au dezvoltat recifuri de corali "care au generat bare calcaroase, cum sunt cele din Munteie Vulcan și Platoul Luncani". Este doar debutul unei "geo-povești" care de-a lungul erelor s-a transformat în minunatele peisaje ale Hunedoarei.

Înainte și după daci

"Este momentul ca acest important județ al României, spațiu de etnogeneză, loc în care s-au petrecut evenimente istorice majore, să primească o monografie pe măsura importanței sale istorice, etno-folclorice, culturale (...) Este o veritabilă carte de vizită pe care o prezentăm cu mândrie oricui dorește să ne cunoască, să știe de unde venim, cu ce am contribuit la tezaurul spiritual al României", crede Mircea Ioan Molot, președintele Consiliului Județean, instituția care a alocat fondurile necesare apariției monografiei. Primul volum al lucrării a fost lansat la aniversarea a 20 de ani de la înființarea Consiliului Județean, în 1992. O foaie de istorie contemporană care a dus în mod fericit la apariția unei cărți despre toată istoria județului începând din paleoliticul mijlociu, când apar primele urme umane în peșterile de la Nandru și Ohaba Ponor-Bordul Mare. Din Paleoliticul Superior, doctor în arheologie, Cristina Bodo reține și calota craniană "cu trăsături neandertaloide apropiate de tipul Cro-Magnon". Atunci, "locuințele erau de scurtă durată, ocupațiile de bază fiind vânătoarea și culesul, iar uneltele necesare și armele se confecționau din piatră, prin cioplire. Manifestările religioase se înscriu în sfera magiei". Trecerea în neolitic se remarcă prin apariția unor comunități venite din sudul peninsulei Balcanice: "Schimbările au fost uriașe - s-a trecut la cultivarea plantelor și creșterea animalelor și s-a utilizat ceramica", explică arheologul devean "revoluția neolitică" și apoi trece la Cultura Coțofeni și la cea a bronzului când "Se poate da un nume populațiilor care locuiau în acest spațiu – este vorba de proto-traci, strămoșii tracilor". Vine apoi epoca fierului când apare un grup scitic și apoi celții. Apoi apar dacii și se conturează tot mai puternic povestea neamului: "Din punct de vedere arheologic, odată cu secolul II a. Chr. constatăm o dezvoltare destul de bruscă a așezărilor și fortificațiilor dacice din zonă". Pentru orice om care are nevoie de informații, cartea este o comoară. O spune până și cercetătorul științific doctor Ioachim Lazăr: "Era mai mult decât necesară, este un proiect mai vechi, de 30 de ani încercăm să dăm județului o asemenea monografie, mai ales că Clujul, Oradea au monografii frumoase nu atât dedicate județului, cât orașului. M-am bucurat mult că am avut ocazia să scriem la primul volum al unei monografii elaborată științific. Științific pentru că o monografie trebuie să spună ceva și acest prim volum care se încheie la momentul 1918 are de adus multe lucruri noi pentru hunedorenii care nu le cunosc".

12 pentru Hunedoara

Marele merit al conducerii Bibliotecii Județene este că a lăsat scrierea "Monografiei..." pe mâna unor specialiști adevărați – din colectivul redacțional fac parte bibliotecara Denisa Toma, istoricii Ioachim Lazăr și Simion Molnar, etnologul Rusalin Ișfanoni și cercetătorul Radu Stelian. Primul volum al monografiei este dedicat istoriei, dar începe cu date generale care detaliază geografia județului. Astfel, profesorul Dumitru Rus semnează capitolul "Așezarea geografică. Resurse naturale. Relieful", profesoara Ioana Jurcă a scris despre "Climă. Rețeaua hidrografică". Mate Marta a explicat "Vegetația. Fauna. Solurile", în timp ce capitolul dedicat zonelor protejate este o colaborare dintre profesorul Dumitru Rus și apreciatul cercetător silvic dr Radu Stelian, care declară: "Lucrarea este importantă și pentru că este voluminoasă și «redă» județul pe pagini multe și de bună calitate, frumos ilustrate. M-am bucurat când m-au solicitat să scriu despre Parcul Național Retezat, despre Arboretumul Simeria unde am lucrat, despre Parcul Natural Grădiștea Muncelului Cioclovina cu ajutorul colegelor din administrație, ei au dat și ilustrație. Biblioteca a devenit de ceva vreme un centru puternic de cultură și acest lucru se confirmă și acum".

De la începuturi, la Marea Unire

După cele aproape 40 de pagini bogat ilustrate dedicate geografiei, urmează până la pagina 318, mai multe capitole dedicate istoriei. Cristina Bodo este singurul arheolog hunedorean care lucrează în situl de la Sarmizegetusa Regia alături de profesori universitari clujeni. Ea semnează atât "Civilizația umană pe teritoriul hunedorean din paleolitic până la începuturile istoriei dacilor", cât și "Munții Orăștiei, centrul regatului dac". Urmează cercetătorul științific Gică Băeștean cu explicații despre "Ulpia Traiana Sarmizegetusa, capitala Daciei romane" și apoi Costin Daniel Țuțuianu despre "Ținutul hunedorean de la retragerea romană până în secolul al XI-lea" urmat de "Comitatul Hunedoarei în Evul Mediu" scris de Ionuț Cosmin Codrea. Fostul șef al Arhivelor Naționale, doctor în istorie Vasile Ionaș, îi descrie cititorilor pe "Iancu de Hunedoara, apărătorul creștinătății în fața pericolului otoman", iar istoricul Daniel Iancu lămurește o altă porție de istorie: "Teritoriul județului Hunedoara în perioada Principatului Transilvaniei: 1541-1750". Vine apoi rândul respectatului istoric Ioachim Lazăr să se ocupe de faptele strămoșilor în "Răscoala țăranilor români din 1784 condusă de Horea, Cloșca și Crișan, în comitatele Hunedoara și Zarand", "Revoluția română din 1848-1849 în comitatele Hunedoara și Zarand", "Acțiuni ale românilor hunedoreni pentru emancipare și unitate națională, 1849-1914" și "Județul Hunedoara în perioada 1914-1918". Despre "Modernizarea ținutului hunedorean în perioada 1849-1914", scrie Cristina Ploscă. 12 dintre cei mai buni istorici și profesori semnează primul volum al monografiei. Doar bibliografia consultată de ei se întinde pe 20 de pagini și conține sute de titluri și autori.

Greu, dar frumos

La monografie s-a lucrat la foc continuu din iulie 2011, de la prima ședință a colectivului redacțional: "Pe cât de dificil a fost lucrul, pe cât de incitant. De astă dată era vorba de a însuma efortul unui colectiv care, la rândul lui, avea sarcina de a pune în valoare o istorie foarte bogată și de a prezenta județul în toată complexitatea lui. Partea care ne-a dat cel mai mult de furcă a fost, firește, cea de istorie, dar nu mai puțin ușor a fost să descrii bogăția județului, să-i descrii economia, frumusețile și tot ce-i poate interesa pe cititori. Vreau să le spun autorităților că istoria județului Hunedoara este atât de bogată încât merită eforturi pe mulți ani de aici încolo, un câmp de cercetare vast pentru cei tineri și sper ca monografia județului să fie doar un început și nu o rezolvare a problemelor pe care le-am abordat", explică doctorul în istorie Vasile Ionaș. Primul volum al monografiei a fost tipărit în 500 de exemplare care se distribuie gratuit, la sediul Bibliotecii Județene. Coordonatorii lucrării au avut ceva emoții – primul exemplar le-a ajuns în mână cu doar câteva ore înainte de lansare. Totul s-a făcut contratimp: "Nu a fost ușor, dar merită, pentru că apare în condiții de excepție. Îmi amintesc că, în urmă cu zece ani, am avut și eu o tentativă de a lansa o monografie, am vorbit cu domnii care au scris și acum și totul s-a oprit la exclamația cuiva: «Cum să dau atâția bani pe mâna unei femei?»", dezvăluie Paulina Popa, editorul cărții. Demersul bibliotecii a angrenat o mulțime de instituții: Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Hunedoara, Compania Județeană de Turism Hunedoara, Direcția județeană pentru Cultură și Patrimoniul Cultural Național Hunedoara, Direcția Județeană pentru Sport și Tineret Hunedoara, Episcopia Devei și Hunedoarei, Inspectoratul Școlar al Județului Hunedoara, Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva și Teatrul de Artă Deva. "«Județul Hunedoara, monografie» este prima lucrare de acest gen pe care o publicăm în județ, niciodată până acum nu a apărut o monografie amplă, complexă, profesionistă, care este o veritabilă carte de vizită a județului Hunedoara. Cei care o vor citi, cei care o vor răsfoi, vor vedea că monografia cuprinde cam tot ce trebuie să se știe despre județul nostru: geografie, istorie, viață spirituală, cultură, folclor, turism", explică Sebastian Bara, directorul Bibliotecii Județene Ovid Densușianu. Următoarele două volume ale "Monografiei..." vor apărea în toamnă și vor fi lansate în octombrie în cadrul Salonului Editurilor Hunedorene.

"Îndrăznesc să afirm că, prin realizarea lucrării «Județul Hunedoara, monografie», Biblioteca Județeană «Ovid Densușianu» și-a îndeplinit o îndatorire civică și patriotică, aceea de a oferi comunității județului Hunedoara această carte de vizită prin care sperăm să fim mult mai bine cunoscuți și apreciați. Este o lucrare de calitate, de înaltă ținută științifică, o monografie cu care ne mândrim și care poate sta cu cinste pe rafturile oricărei biblioteci", adaugă Bara.

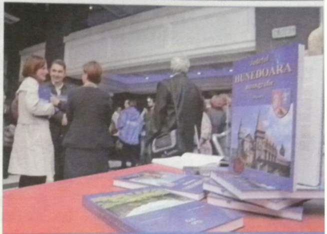

Prima parte a monografiei județului Hunedoara provoacă deja o așteptare nerăbdătoare a următoarelor două volume din aceeași serie

ȘUIAGA ȘI FLOCA, AUTORII PRIMULUI GHID AL JUDEȚULUI

Hunedoara este primul județ al țării care a avut un ghid, "aproape" o monografie - "Ghidul Județului Hunedoara" - lucrare realizată de avocatul și istoricul Victor Șuiaga împreună cu prietenul său, muzeolog doctor Octavian Floca, fost director al Muzeului din Deva. "Ghidul..." era prima carte de acest fel editată și tipărită în limba română. Cei doi au studiat documente și au străbătut toate zonele hunedorene pentru a redacta și publica în 1936 "Ghidul Județului Hunedoara", considerat de Nicolae Iorga o "carte admirabilă [...] bazar de informații". Lucrarea este reeditată în 1965 la Întreprinderea Poligrafică Arta-grafică" București sub numele "Ghidul turistic al regiunii Hunedoara", volum apărut în 10.000 de exemplare și retipărit la Cluj, în 1969, sub numele "Hunedoara - Ghid al județului", semnată doar de Octavian Floca. Pe cei doi autori ai primului ghid i-au unit pasiunea pentru aceste locuri și înclinațiile către cercetarea istoriei. Victor Șuiaga s-a născut la 25 octombrie 1899 în satul Teiu din comuna Lăpugiu și este considerat una dintre cele mai importante personalități ale județului Hunedoara de la începuturile veacului trecut. A participat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, de la 1 decembrie 1918, a fost avocat, doctor în drept și activist în foarte multe asociații și organizații, atât laice cât și bisericești. Șuiaga a fost membru al Oficiului Județean de Turism și Turing Clubul României din Deva. A scris numeroase lucrări, iar una dintre cele mai remarcabilele este "Monografia Devei", care a văzut recent lumina tiparului, după ce tot cei de la Biblioteca Județeană Ovid Densușianu au decis să publice manuscrisul donat de autor. Alături de el, Octavian Floca s-a impus ca o personalitate marcantă a județului Hunedoara. S-a născut în satul sibian Ziagna, la 23 martie 1904. A fost doctor docent în filozofie, istoric, arheolog și numismat, un cercetător istoric pasionat și erudit. Dacă Victor Șuiaga s-a implicat în politică și administrație fiind între 1936 și 1937 viceprimar al Devei, după care, până la instaurarea dictaturii regale din timpul lui Carol al II-lea, a fost prefect al județului Hunedoara, Octavian Floca a condus ca director Muzeul Județean, între 1934 și 1963. A luat parte la ample și numeroase campanii de săpături arheologice, multe la cetățile dacice din Munții Orăștiei. Este cel care a inițiat apariția revistei "Sargetia", care publică rezultatele cercetărilor arheologice din județ și, în 1940, devine doctor în litere și filosofie, iar în 1961 devine doctor docent. Semnează numeroase lucrări de istorie și arheologie, de prezentare a fostei regiuni și, după 1968, a județului Hunedoara. A fost cooptat membru al Consiliului Internațional al Muzeelor UNESCO.